

Õiguskantsler

Olav Avarsalu
Keskkonnainspeksioon
valve@kki.ee

Meie 05.06.2020 nr 7-4/200620/2003331

Riikliku järelevalve kohustus

Lugupeetud peadirektor

Õiguskantsler on saanud avaldusi maaomanikelt, kelle maadel on peetud jahti maaomaniku loata, eirates maaomaniku jahikeeldu. Keskkonnainspeksioon¹ on sellistel juhtudel riikliku järelevalve algatamisest keeldunud, sest leiab, et maaomaniku kehtestatud jahikeelu rikkumise korral ei ole tegemist jahiseaduse §-s 57 nimetatud väärteo koosseisuga ja maaomanikul on võimalik pöörduda omandiõiguse kaitseks tsiviilkohtusse. Sarnase seisukoha on avaldanud ka Keskkonnaministeerium.² Leian, et neil põhjustel riikliku järelevalve algatamata jätmine ei ole õiguspärane, sest ei vasta jahiseaduse ja korrakaitseaduse eesmärkidele.

Jahipidamine peab olema õiguspärane. See tähendab, et jahipiirkonna kasutajal ja jahiloa omanikul tuleb tagada jahiseaduses sätestatud piirangutest kinnipidamine, maaomanike omandiõigusega arvestamine ja jahipidamise ohutus.

[Korrakaitseaduse](#) § 2 lg 4 kohaselt on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus, mille eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine. Riiklik järelevalve hõlmab seega ka ohu ennetamist.

Võõral maatükil võib üldjuhul viibida üksnes omaniku loal (keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ([KeÜS](#)) § 32 lg 1). Omaniku luba maatükil (v.a õuemaal) viibimiseks võib eeldada vaid siis, kui ta ei ole maatükki piiranud või tähistanud viisil, millest võib järeldada, et ta tahab piirata võõraste viibimist maatükil, või kui see tahe ei ilmne muudest asjaoludest ([KeÜS](#) § 32 lg 2).³

Jahipidamisel võidakse kasutada mh tulirelvi, mis võib inimesi ohustada. Seega ei tähenda jahipidamine pelgalt võõral kinnisasjal viibimist. Relvaga võõral kinnistul viibimine on ka intensiivsem omandiõigusesse sekkumine kui näiteks matkamine või seente-marjade korjamine.⁴

[Jahiseaduse](#) (JahiS) § 25 lg 1 sätestab, et jahipidamiseks tuleb jahipiirkonna kasutajal sõlmida kinnisasja omanikuga leping. Ilma lepinguta võib piiramata või tähistamata kinnisasjal jahti pidada

¹ Keskkonnainspeksiooni 6.12.2019. a kiri nr 2-9/19/6972-4.

² Keskkonnaministeeriumi 23.01.2020. a kiri nr 1-17/19/6796-3.

³ Vt [RKKKo 4-19-2839/23](#), p 10.

⁴ Vt [RKHKo 3-17-1268/31](#), p 11.

päikesetõusust päikeseloojanguni, kui maaomanik ei ole jahipidamist keelanud. Samas ei tohi kunagi jahti pidada lähemal kui 200 meetri kaugusel hoonetest (JahiS § 25 lg 2). Omanik ei tohi keelata oma maal viibimist vaid siis, kui jahisaadusi ära viiakse, haavatud ulukit jälitatakse või ulukite kaudu levivat haigust tõkestatakse (JahiS § 25 lg 3). Hoonete lähedal (lähemal kui 200 m kaugusel hoonetest) need erandid maaomanikku teavitamata ei kehti.⁵

Seega näeb jahiseadus ette, et võõral kinnistul jahipidamiseks on vaja jahipiirkonna kasutajal ehk jahiseltsil jõuda maaomanikuga kokkuleppele ja sõlmida leping. Seadusest tuleb küll eeldus, et kui kinnisasi on piiramata või tähistamata, siis on omanik vaikimisi lubanud jahti pidada. Seevastu juhul, kui maaomanik ei ole jahiseltsiga lepingut sõlminud ja kinnisasi on piiratud või tähistatud, tuleb järeldada kinnisasja omaniku soovi, et seal keegi ei käiks (mh ei peaks jahti). Jahti ei või pidada kinnistutel, millel maaomanik on jahipidamise keelanud. Maaomanik võib alati keelata oma maatükil jahipidamise või viibimise ka kohapeal suuliselt.⁶

JahiS § 47 sätestab, et Keskkonnainspeksioonil on õigus ja kohustus teha jahiseaduse nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet. Järelikult tuleb kontrollida ka JahiS §-s 25 kehtestatud nõuete täitmist ehk seda, kas kinnisasja kasutatakse jahipidamiseks õiguspäraselt ja ohutul viisil.

Maaomanik võib nõuda, et järelevalveorgan otsustaks järelevalvemenetluse algatamise või järelevalvemeetme rakendamise küsimuse kaalutlusvigadeta, kui järelevalvet sätestav õigusnorm kaitseb ka tema õigushüve.⁷ Maaomaniku jaoks on kaitstav õigushüve nt õigus oma omandit endale sobival ajal ja viisil kasutada ja tunda end seejuures ohutult. PS §-st 32 tulenev omandipõhiõiguse tagamine on oluline nii avaliku huvi kui ka erahuvi seisukohast. Omanik peab saama otsustada enda vara kasutamise viisi ja aja üle ning oleks lubamatu, kui maaomanik ei saa temaga kooskõlastamata jahti tõttu oma maad ohutult kasutada temale sobival ajal ja viisil.

Riikliku järelevalve eesmärk on hoolitseda selle eest, et avalik-õiguslikke norme ja piiranguid järgitakse. On avalikes huvides, et jahipidamine toimuks ohutult ja üldjuhul maaomanikega kooskõlastatult. Ekslik on arvata, et JahiS § 25 reguleerib pelgalt isikute tsiviilõiguslikke suhteid. JahiS § 25 paikneb seaduse 4. peatükis „Jahipidamine“, mis sätestab jahipidamisele avalik-õiguslikud piirangud. Seega tuleb pidada JahiS §-s 25 sätestatud norme mh kinnisasja kasutamise piiranguid sätestatavateks normideks ja riigil tuleb kontrollida, kas seadusega sätestatud piirangutest on kinni peetud: kas maaomaniku omandiõigus on piisavalt tagatud ja kas jahti peetakse ohutult.

Haldusorgan, kellel on riikliku järelevalve kohustus, ei saa jätta järelevalvemenetlust algatamata, kui tal on kohustus kõrvaldada järelevalvemenetluses ohukahtlus.⁸ Korrarikumine on, kui vaatamata maaomaniku keelule peetakse tema maal jahti. Riiklikku järelevalvet ei saa jätta algatamata pelgalt seetõttu, et maaomanikul on võimalik pöörduda tsiviilkohtusse ja maaomaniku keelu eiramine ei ole vääртеokoosseisu element. Tuleb aru saada, et riiklik järelevalve ei ole ainult süütegude avastamise abifunktsioon, vaid riigi iseseisev korrakaitsefunktsioon, mille tähendus on lai ja oluline.⁹ Samuti ei ole isikul võimalik saada kohe tsiviilkohtulikku omandikaitset olukorras, kus ta keelab juba käimasoleva jahipidamise. Kui maaomanik nõuab ja see on oluline avaliku korra

⁵ Vt [RKKKo 4-19-2839/23](#), p 12.

⁶ Vt [RKHKo 3-17-1268/31](#), p 11.

⁷ Vt [RKHKo 3-3-1-44-10](#), p 15.

⁸ Vt [RKHKo 3-16-1050/68](#), p 30.

⁹ Vt korrakaitseseaduse seletuskiri <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/8a9c2286-06fc-65d2-957b-bd9e11a940c4>.

tagamiseks, tuleb Keskkonnainspeksioonil kaaluda, kas on alust riikliku järelevalvemenetluse käigus rakendada riikliku järelevalve üld- või erimeetmeid (KORS § 26 jj ja JahiS § 47¹).

Keskkonnainspeksioon peab riikliku järelevalve käigus mh välja selgitama, kas kinnisasja kasutamine jahipidamiseks on õiguspärane ja ohutu. Inspeksioonil tuleb asja uurida ja lähtuda kõigist õigusnormidest, mis aitavad järelevalve eesmärke täita. Sealhulgas tuleb välja selgitada ka tsiviilõiguslikud asjaolud, kui need omavad tähtsust asja lahendamisel.¹⁰

Palun Keskkonnainspeksioonil edaspidi arvestada jahiseaduse § 47 riikliku järelevalve tegemise kohustusega ja lähtuda järelevalve tegemisel jahiseaduse ja korrakaitseaduse eesmärkidest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium

Marje Kask 6 93 8427
marje.kask@oiguskantsler.ee

¹⁰ [RKHKo 3-3-1-59-06](#) p-d 10,11.